

ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΦΑΚΕΛΟΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ ΣΦΑΓΩΝ ΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ

Το όνομα «εντελβαίς» προέρχεται από τις γερμανικές λέξεις «edel» («ευγενές») και «weiss» («λευκό») και σήμερα θεωρείται το λουλούδι των ερωτευμένων. Τίποτα το ευγενές, ωστόσο, ούτε το λευκό –πόσω μάλλον το ερωτεύσιμο– δεν υπάρχει στη δράση, κυρίως στον νομό Ιωαννίνων, της ομώνυμης 1ης Γερμανικής Μεραρχίας Ορεινών Καταδρομών της Βέρμαχτ. Κι αυτό γιατί συνδέθηκε με βαρβαρότητα και με το κόκκινο, το χρώμα του αίματος ακόμα και αμάχων, που σκόρπισε στο πέρασμά της...

«Τα μικρά πιάνονταν από τα φουστάνια μας και μας τραβούσαν σκούζοντας... Μας έμπασαν όλους στο κελάρι και βάρεσαν με το πολυβόλο μέσα στον σωρό... Εμένα μια σφαίρα τρύπησε τη σακούλα με τις παράδες και βρήκε το παιδί μου τον Αλέξη στο κεφάλι, του τίναξε τα μυαλά, που μου γέμισαν το πρόσωπο και τα στήθια... Έπεσα κι εγώ σαν χαμένη, σφίγγοντας στην αγκαλιά το κουτσοκεφαλισμένο μου παιδί... Ήμουν πνιγμένη στα αίματα... Σε μια γωνιά είδα το άλλο μου παιδί, τον Νικολάκη, κομματιασμένο... Μια μεγάλη γλώσσα κατέβαινε κι έγλειφε το κεφάλι του παιδιού μου. Άκουσα πώς σείριζαν οι σάρκες του που καίγονταν κι ερχόταν στη μύτη η κνίσα τους... Η κνίσα από τις σάρκες του μου γιόμισε τη μύτη, μου φάνηκε πως κατάπινα κομματάκια από το παιδί μου... Δεν βάσταξα, πήρα τον ανήφορο. Η μυρωδιά με κυνηγούσε...».

Η μαρτυρία της Ελένης Χολέβα από το χωριό Λυγκιάδες είναι από τις πιο χαρακτηριστικές που έχουν καταγραφεί στον φάκελο με τα εγκλήματα της «Εντελβαίς» («Gebirgs Division Edelweiss») κατά άμαχου πληθυσμού στα χωριά του νομού Ιωαννίνων, ιδίως το 1943 και το 1944, ο οποίος παραδόθηκε προ ολίγων ημερών στον πρόεδρο της Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής για τη Διεκδίκηση των Γερμανικών Οφειλών, Τριαντάφυλλο Μηταφίδη, από τον βουλευτή Ιωαννίνων του ΣΥΡΙΖΑ Γιάννη Καραγιάννη. Ο φάκελος αυτός, στοιχεία του οποίου έχουν στη διάθεσή τους τα «Επίκαιρα», αποτελεί μέρος μακρόχρονης έρευνας του Γιαννιώτη ιστορικού ερευνητή Αλέκου Ράπτη και είχε κατατεθεί από τον ίδιο, τον Νοέμβριο του

ΤΟ «ΛΟΥΛΟΥΔΙ ΤΩΝ ΕΡΩΤΕΥΜΕΝΩΝ» ΠΟΥ ΣΚΟΡΠΙΣΕ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ

Η ΜΕΡΑΡΧΙΑ «ΕΝΤΕΛΒΑΪΣ» ΣΚΟΤΩΣΕ
2.660 ΑΜΑΧΟΥΣ, ΑΝΑΜΕΣΑ ΤΟΥΣ ΠΟΛΛΑ ΠΑΙΔΙΑ

«ΒΥΖΑΙΝΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΘΑΜΕΝΗ ΤΟΥ ΜΑΝΑ»...

Αναφέρει ο επιζών Κώστας Παπαγεωργίου στον Αλέκο Ράπτη, συγκλονίζοντας: «Αμέσως οι ναζί σκόρπισαν στο χωριό... Όσες γυναίκες αντιστέκονταν τις άρχιζαν στις κοντακίες και τις κλωτσιές... Μαζεύτηκαν καμιά ενενηνταριά άτομα – γέροι, γριές, κοπέλες, παιδιά, κορίτσια και μωρά, ακόμα και τριών μηνών... Τους γέρους τούς πήραν όλους μαζί ξέχωρα και με χτυπήματα με τον υποκόπανο, κλωτσιές και βρισιές τούς τράβηξαν κατά το σπίτι του Π. Τσιρίκη. Εκεί, μπάζοντάς τους στο κελάρι, τους πιστόλιζαν και τους άφηναν... Στο μεταξύ, οι άλλοι τραβούσαν τα γυναικόπαιδα στα κελάρια και τα θέριζαν με το αυτόματο...

»Παίρνουν την τελευταία που απέμεινε, την Ελένη Μπαμπούσικα, με τα δύο της παιδιά, τον Γιάννη και τον Παναγιωτάκη, χρονιάρικο, και τους τραβούν να τους πετάξουν σε ένα σπίτι που είχε λαμπαδιάσει. Η μάνα αντιστέκεται και τη σκοτώνουν. Πέφτει μαζί με τον Γιάννη, που τον σουβλίσαν κι αυτόν, κρατώντας και τον Παναγιωτάκη, που μόλις τον είχε πάρει ξυστά η λόγχη στη ραχοκοκαλιά. Έκατσε έτσι δυο μέρες, μέχρι που τον βρήκαν οι χωριανοί να βυζαίνει από την πεθαμένη του μανούλα. Τον έστειλαν σε ένα αντάρτικο νοσοκομείο στο Γρεβενίτι και γλίτωσε»...

19/02-25/02/16

Ο Γιάννης Καραγιάννης.

Ο Αλέκος Ράπτης.

2002, στον ανώτατο εισαγγελέα της Γενικής Εισαγγελίας του Ντόρτμουντ, Ούλριχ Μάας, επικεφαλής της γερμανικής Κεντρικής Υπηρεσίας Διεκπεραίωσης Υποθέσεων Εθνικοσοσιαλιστικών Μαζικών Εγκλημάτων. Ο κ. Ράπτης είχε προσπαθήσει τότε να κινητοποιήσει και την ελληνική Δικαιοσύνη, αλλά εις μάτην. Εποχή Σημίτη, βλέπετε...

Η κτηνωδία με αριθμούς και ημερομηνίες

Οι ναζιστικές θηριωδίες στον νομό Ιωαννίνων, που έλαβαν χώρα σε δύο φάσεις –από τις 8 Ιουλίου του 1943 μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου του ίδιου έτους κι από τις 21 Μαΐου μέχρι και τις 15 Οκτωβρίου του 1944–, φέρουν την υπογραφή του γερμανικού στρατού της Βέρμαχτ και, συγκεκριμένα, μιας μεραρχίας που κατέβηκε στα μέρη μας από το Ανατο-

λικό Μέτωπο και η οποία βαρύνεται για πολλά ακόμα εγκλήματα πολέμου κατά αμάχων στη Ρωσία, τη Σερβία και την Αλβανία.

Ο τραγικός απολογισμός της εγκληματικής δράσης της «Εντελβάις» στον νομό Ιωαννίνων ανέρχεται σε 322 καμένα χωριά, 6.804 κατεστραμμένα σπίτια και 2.660 δολοφονημένους άμαχους πολίτες, μεταξύ των οποίων και πολλά παιδιά. Η «Εντελβάις» ευθύνεται επίσης για τη μαζική εξόντωση 10.000 Ιταλών στρατιωτών στην Κεφαλονιά τον Σεπτέμβριο του 1943, γεγονός που αποτυπώθηκε κινηματογραφικά, παρά τις ιστορικές ανακρίβειες, στην ταινία «Το μαντολίνο του λοχαγού Κορέλι». Επιπλέον, τμήματα της ίδιας μεραρχίας συμμετείχαν στις μαζικές εκτοπίσεις ολόκληρου του εβραϊκού πληθυσμού της Δυτικής Ελλάδας, συμπεριλαμβανομένης της εβραϊκής κοινότητας των Ιωαν-

| <http://www.epikaira.gr> | 67

νίων, στις 25 Μαρτίου του 1944, όταν 1.850 Γιαννιωτοεβραίοι εξοντώθηκαν από τους ναζί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης του Άουσβιτς και του Μπιρκενάου στην Πολωνία. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τους 2.000 εκτοπισθέντες επέστρεψαν μόλις 168...

«Προέρχομαι από τον νομό Ιωαννίνων, ο οποίος βίωσε με απάνθρωπο τρόπο τη ναζιστική βαρβαρότητα στα χρόνια της Κατοχής. Έχω, μάλιστα, τόπο καταγωγής το μαρτυρικό χωριό Ασπράγγελοι Ζαγορίου, το οποίο στις 15 Ιουλίου του 1943 κήκε ολοσχερώς από τους Γερμανούς, σε αντίποινα αντιστασιακής δράσης. Οι σκηνές Αποκάλυψης που διαδραματίστηκαν είναι σχεδόν ίδιες με πολλές άλλες περιοχές της πατρίδας μας αλλά και της Ευρώπης που έζησαν τη γερμανική θηριωδία. Τονίζω με λύπη και αγανάκτηση πως ουδέποτε αποδό-

ΑΤΙΜΩΡΗΤΟΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΕΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οι δολοφόνοι της «Εντελβάις», οι οποίοι σκόρπισαν τον όλεθρο στο Κεφαλόβρυσο, το Πωγώνι, τους Λυγκιάδες, τη Μουσιωτίτσα, την Αγία Αναστασία, τη Μηλιά Μεσόβου, το Γρεβενίτι και το Ζαγόρι, το Αηδονοχώρι και τα χωριά της Κόνιτσας, καθώς και σε τόσα άλλα χωριά σε όλη την περιφέρεια της Ηπείρου, παρέμειναν ατιμώρητοι. Αυτοί που διέπραξαν εγκλήματα πολέμου κατά άμαχου πληθυσμού δεν λογοδότησαν στη Δικαιοσύνη και στην ουσία ποτέ κανείς τους δεν καταδικάστηκε από ελληνικό ή διεθνές δικαστήριο. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά πολλοί ανάμεσά τους επανεντάχθηκαν στον στρατό της μεταπολεμικής Δυτικής Γερμανίας, λαμβάνοντας, μάλιστα, όλους τους προβλεπόμενους βαθμούς της ιεραρχίας.

Ενδεικτικά:

Ο στρατηγός Χούμπερτ Λανς, ο οποίος διετέλεσε στρατιωτικός διοικητής της μεραρχίας «Εντελβάις» με έδρα τα Ιωάννινα. Στις 3 Μαΐου 1945 παραδόθηκε με το 22ο Σώμα Στρατού στους Αμερικανούς, στην Αυστρία. Καταδικάστηκε το 1947 στη Νυρεμβέργη σε δώδεκα χρόνια φυλάκιση. Παρέμεινε πίσω από τα σίδηρα μόνο τέσσερα, ενώ στις εκλογές του 1953 ήταν υποψήφιος με το Ελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα (FDP) του πρώην υπουργού Εξωτερικών της Γερμανίας, Χανς Ντίτριχ Γκένσερ. Πέθανε το 1982 σε ηλικία 86 χρόνων.

Ο στρατηγός Βάλτερ φον Στέτνερ, που βαρύνεται ως ο επικεφαλής στρατιωτικός διοικητής. Το 1944 βρέθηκε εγκλωβισμένος με την «Εντελβάις» στο Ποζάρεβατς, στα περίχωρα του Βελιγραδίου, από τους αντάρτες του Τίτο και τον σοβιετικό στρατό. Πιθανότατα σκοτώθηκε στη μάχη του Βελιγραδίου.

Ο διοικητής του 98ου Τάγματος της μεραρχίας, ταγματάρχης Χάραλντ φον Χίρσφελντ, στον οποίο αποδίδεται το κάψιμο ολόκληρων χωριών, όπως και εκτελέσεις αιχμαλώτων ανταρτών αλλά και αμάχων στο Μαυροβούνιο τον Μάιο και τον Ιούνιο του 1943. Σκοτώθηκε στις 18 Ιανουαρίου 1945 από βρετανικό καταδιωκτικό αεροπλάνο, όταν ταξίδευε με αυτοκίνητο προς την Κρακοβία της Πολωνίας. Μετά θάνατον, στις 10 Φεβρουαρίου 1945, προήχθη σε στρατηγό.

Ο συνταγματάρχης Γιόζεφ Ζάλμινγκερ, που συμμετείχε σχεδόν σε όλες τις αντανάρτικες επιχειρήσεις – για παράδειγμα, με τους Γερμανούς ορεινούς καταδρομείς του

θηκε δικαιοσύνη σε αυτούς τους δολοφόνους κι αυτός ίσως είναι ο τραγικότερος επίλογος αυτής της ιστορίας», υπογραμμίζει σε συνομιλία του με τα «Επίκαιρα» ο κ. Καραγιάννης, ο βουλευτής που έφερε στην επικαιρότητα τα αποτρόπαια εγκλήματα στα Ιωάννινα.

Στην Εισαγγελία Μονάχου

«Η "Εντελβάις" αποτέλεσε έναν από τους πιο εγκληματικούς στρατιωτικούς σχηματισμούς της Βέρμαχτ. Στα τέλη της δεκαετίας του '90 άρχισα να διενεργώ έρευνες και να συγκεντρώνω ιστορικό υλικό που αφορούσε στις βαρβαρότητές της. Το 2002 αποφάσισα να καταθέσω στη Δικαιοσύνη τον αρχικό φάκελο για τα εγκλήματα πολέμου της Ορεινής Μεραρχίας στα χωριά του νομού Ιωαννίνων και απευθύνθηκα στις ελληνικές εισαγγελικές Αρχές, ζητώντας

να ασκηθεί δίωξη στους ελάχιστους εναπομείναντες εν ζωή Γερμανούς ναζί στρατιωτικούς, αλλά δεν υπήρξε ουσιαστική ανταπόκριση για την ανάδειξη του τόσο σημαντικού αυτού ζητήματος», διηγείται στα «Επίκαιρα» ο κ. Ράπτης, ο οποίος, παρ' όλα αυτά, συνέχισε την προσπάθεια και τον Οκτώβριο του 2002 κατέθεσε τον αρχικό φάκελο στη Γενική Εισαγγελία του Ντόρτμουντ της Γερμανίας, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Οι γερμανικές εισαγγελικές Αρχές επεξεργάστηκαν τον φάκελο και το 2003 τον προώθησαν στην Εισαγγελία του Λούντβιχσμπουργκ, όπου αναμένει δικαστική προτεραιότητα, ενώ οι συνολικές δικαστικές έρευνες για εγκλήματα πολέμου τελεσθέντα κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου έχουν ανατεθεί πλέον στην Εισαγγελία του Μονάχου. ■

98ου Συντάγματος σε όλα τα αντίποινα που διαπράχθηκαν από την «Εντελβάις». Στις 30 Σεπτεμβρίου 1943 σκοτώθηκε σε ενέδρα ανταρτών του ΕΔΕΣ.

Ο συνταγματάρχης Γιόζεφ Ρέμολντ, διοικητής του 99ου Συντάγματος της «Εντελβάις», ο οποίος βαρύνεται με εγκλήματα πολέμου κυρίως στην περιοχή της Κόνιτσας. Όχι μόνο δεν δικάστηκε, αλλά διετέλεσε –εν είδει ανταμοιβής– και επικεφαλής της Αστυνομίας της Βαυαρίας.

Ο ταγματάρχης Ράινχολτ Κλέμπε, ο οποίος ευθύνεται για τις σφαγές στη Μουσιωτίτσα, στο Κομμένο Άρτας και της ιταλικής μεραρχίας «Άκουι» στην Κεφαλονιά. Το 1950 κατατάχθηκε ξανά στον γερμανικό στρατό, από τον οποίο συνταξιοδοτήθηκε το 1969 με τον βαθμό του συνταγματάρχη, ενώ το 1972 ανακρίθηκε από την Εισαγγελία Μονάχου, όπου κατέθεσε ότι δεν θυμόταν τίποτα για τη σφαγή στο Κομμένο Άρτας. Το 1978 είχε, μάλιστα, το θράσος να κάνει τις διακοπές του στην Ήπειρο. Πέθανε το 1992, σε ηλικία 79 χρόνων.

Ο υπολοχαγός Μίκαελ Πέσινγκερ, ο οποίος συμμετείχε σε όλες τις σφαγές άμαχου πληθυσμού στον νομό Ιωαννίνων αλλά και στην Αλβανία. Το 1956 επανεπτάχθηκε στον γερμανικό στρατό με τον βαθμό του ταγματάρχη και έναν χρόνο αργότερα έγινε διοικητής του Τάγματος Κυνηγών, που υπαγόταν στην 104η Ταξιαρχία, η οποία μετονομάστηκε σε 1η Ορεινή Μεραρχία Ορεινών Καταδρομών «Εντελβάις!». Και όχι μόνο αυτό, αλλά διετέλεσε επίσης διοικητής σε υποστηρικτική μονάδα του ΝΑΤΟ στο Μουρνάου μέχρι τον Μάρτιο του 1975. Το 1998 εξέδωσε, μάλιστα, βιβλίο για τα «ηρωικά κατορθώματά» του. Έφυγε από τη ζωή το 2003, σε ηλικία 84 ετών.

